

**Ujawnienie informacji w zakresie profilu
i poziomu ryzyka
w
Banku Spółdzielczym w Brzesku
według stanu na 31.12.2018 rok**

Brzesko, lipiec 2019 rok

I. Informacje ogólne o banku.

Bank Spółdzielczy w Brzesku, zwany dalej Bankiem z siedzibą w Brzesku, 32-800 Brzesko ul.

T. Kościuszki 3, którego dokumentacja jest przechowywana w Sądzie Rejonowym w Krakowie XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, wpisanym do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000064774 zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych w części Ósmej dokonuje ujawnienia informacji o charakterze ilościowym i jakościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji w niniejszym dokumencie zwanym dalej „Ujawnieniem” według stanu na 31.12.2018r.

Niniejsze Ujawnienie stanowi realizację „Polityki informacyjnej Banku Spółdzielczego w Brzesku” wprowadzonej uchwałą Zarządu nr 63/2018 z 27 grudnia 2018r. i zatwierdzonej uchwałą Rady Nadzorczej nr 14/2018 z 27 grudnia 2019r.

Bank ogłasza informacje na podstawie danych w ujęci indywidualnym, ponieważ nie jest podmiotem dominującym ani zależnym.

Zgodnie ze Statutem, Bank działa na terenie następujących powiatów: brzeskiego, bocheńskiego, dąbrowskiego, dębickiego, limanowskiego, mieleckiego, nowosądeckiego, proszowickiego, tarnowskiego i miasta Tarnowa na prawach powiatu.

W 2018 roku Bank działał w ramach struktury organizacyjnej, w skład której wchodzi:

- Centrala 32-800 Brzesko, ul. T. Kościuszki 3,
- Oddział Dębno 32-852 Wola Dębińska 240,
- Oddział Gnojnik 32- 864 Gnojnik 362

Bank działa na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych prowadząc operacje w złotych polskich. Bank Spółdzielczy w Brzesku jest zrzeszony z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie. Na dzień sporządzenia Ujawnienia Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, które zapewnia płynność i wypłacalność każdego uczestnika.

Zawarte w dokumencie dane liczbowe wyrażone zostały w tys. zł.

II. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem - art. 435 CRR.

Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie ze Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Brzesku opracowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku. Jest ona zgodna z założeniami Strategii Banku Spółdzielczego w Brzesku na lata 2019-2023, oraz Polityką zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka i podlega corocznemu przeglądowi i weryfikacji. W Banku obowiązuje podział zadań, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka, od działalności operacyjnej generującej to ryzyko.

W procesie zarządzania ryzykiem, strategiczne cele oraz dopuszczalny poziom ryzyka (apetyt na ryzyko) określa Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem.

Na proces zarządzania każdym rodzajem ryzykiem bankowym składają się następujące czynności:

- identyfikacja ryzyka, polegająca na określeniu źródeł ryzyka, zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku,
- pomiar ryzyka,
- zarządzanie ryzykiem, polegające na podejmowaniu decyzji dotyczących akceptowanego poziomu ryzyka, stosowaniu narzędzi redukcji ryzyka, wydawaniu zaleceń, tworzeniu procedur i narzędzi wspomagających,

- monitorowanie, polegające na stałym nadzorowaniu poziomu ryzyka w oparciu o przyjęte metody pomiaru ryzyka,
- raportowanie, obejmujące cykliczne informowanie Kierownictwa o skali narażenia na ryzyko i podjętych działaniach.

Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnej kontroli, zaliczamy:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko płynności i finansowania,
- stopy procentowej w księgach bankowych,
- ryzyko braku zgodności.
- ryzyko kapitałowe.

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

- Rada Nadzorcza,
- Komitet Audytu
- Zarząd,
- Członek zarządu nadzorujący zarządzanie ryzykiem – Prezes Zarządu
- Komitet Kredytowy,
- Stanowisko analiz i zarządzania ryzykami,
- Stanowisko ds. zgodności,
- Stanowisko audytu wewnętrznego,
- Pozostali pracownicy Banku.

Do podstawowych zadań poszczególnych podmiotów systemu zarządzania ryzykiem należy:

- **Rada Nadzorcza** dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność. Rada Banku zatwierdza w Strategii działania oraz w planie ekonomiczno-finansowym ogólny poziom (profil) ryzyka Banku (apetyt na ryzyko).
- **Komitet audytu** - dokonuje oceny procesu zarządzania ryzykiem.
- **Zarząd Banku** odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne – dokonania weryfikacji w celu usprawnienia tego systemu. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem obejmują pełny zakres działalności Banku.
- **Członek Zarządu nadzorujący zarządzanie ryzykiem istotnym** – odpowiada za dostarczenie Radzie Nadzorczej i Zarządowi rzetelnych sprawozdań w zakresie zarządzania ryzykiem istotnym. W Banku w/w funkcję pełni Prezes Zarządu.
- **Komitet Kredytowy** uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych oraz ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa „Regulamin działania Komitetu Kredytowego”
- **Stanowisko analiz i zarządzania ryzykami** monitoruje realizację wyznaczonych celów

i zadań strategicznych, procesów tworzenia zysku oraz przedstawia i monitoruje pozycję Banku w zakresie bezpieczeństwa finansowego i operacyjnego. Podstawowe zadania Stanowiska obejmuje: gromadzenie, przetwarzanie, pomiar i raportowanie odpowiednim organom

i komórkom Banku, informacji dotyczących podejmowanego przez Bank ryzyka oraz opracowywanie projektów regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykami oraz szacowanie wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

- **Stanowisko ds. zgodności** – opracowuje wewnętrzne regulacje w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności, monitoruje ryzyko braku zgodności poprzez prowadzenie działań wyjaśniających oraz testy zgodności, sporządza raporty w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu i Rady Nadzorczej, odpowiada za spójność regulacji wewnętrznych.
- **Stanowisko audytu wewnętrznego** ma za zadanie kontrolę i ocenę skuteczności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku. Dostarcza obiektywnej oceny adekwatności skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania oraz zgodności przeprowadzanych operacji bankowych z wewnętrznymi regulacjami Banku.
- **Pozostali pracownicy Banku** mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów.

Ryzyko kredytowe

Działalność kredytowa to najbardziej dochodowa część działalności Banku jednocześnie obciążona największym ryzykiem. Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością wystąpienia strat finansowych spowodowanych niewywiązywaniem się kontrahenta Banku ze zobowiązań wynikających z warunków umowy. Z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank relatywnie dużych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na działalność Banku. Zarządzanie ryzykiem kredytowym na poziomie strategicznym realizowane jest przez Zarząd. Nadzór nad kreowaniem polityki Banku w zakresie ryzyka kredytowego sprawuje Rada Nadzorcza.

W celu zapewnienia odpowiedniej do profilu ryzyka Banku jakości aktywów kredytowych, Bank zarządza m.in.:

- ryzykiem kredytowym,
- ryzykiem koncentracji ekspozycji,
- ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku obejmuje:

- identyfikację czynników ryzyka kredytowego,
- ocenę oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka kredytowego (limity),
- monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka,
- zarządzanie ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych ekspozycji kredytowych,
- wyliczenie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
- kontrolę zarządzania ryzykiem kredytowym.

Bank zarządza ryzykiem kredytowym zarówno w odniesieniu do pojedynczej transakcji, jak i do całego portfela kredytowego. Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego, Bank prowadzi poprzez:

- 1) weryfikację oraz monitorowanie i raportowanie ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji, związanego ze zbyt dużym zaangażowaniem Banku, przede wszystkim:
  - wobec pojedynczych podmiotów oraz podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
  - w ten sam sektor gospodarczy,
  - wobec tego samego produktu,
  - w ten sam rodzaj zabezpieczenia.
- 2) monitorowanie i raportowanie jakości portfela,
- 3) monitorowanie ekspozycji zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka,
- 4) monitorowanie kredytów udzielanych podmiotom i osobom, o których mowa w art. 79 ustawy Prawo bankowe,
- 5) monitorowanie ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie,
- 6) monitorowanie ekspozycji detalicznych.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym pojedynczej transakcji/kredytobiorcy Bank prowadzi poprzez:

- stosowanie metodyki oceny zdolności kredytowej,
- wykorzystywanie w ocenie zdolności kredytowej i zabezpieczeń dostępnych baz danych,
- bieżący monitoring zabezpieczeń kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczeń hipotecznych,
- okresowy przegląd ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw celowych,
- windykację i nadzór nad „trudnymi” kredytami,
- kontrolę działalności kredytowej.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego przeprowadzane jest m.in. za pomocą:

- dywersyfikacji ryzyka (limity).
- monitorowaniu rynku podstawowych zabezpieczeń, przyjmowanych przez Bank,
- analizy struktury podmiotowej i produktowej portfela kredytowego,
- monitorowania ekspozycji zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka.
- przedsięwzięć organizacyjno-kadrowych,
- prawidłowym przepływie informacji,
- rozdzieleniu funkcji operacyjnych od oceny ryzyka.

Bank posiada ustalony apetyt na ryzyko oraz limity wewnętrzne ograniczające ryzyko kredytowe. W Banku dokonuje się pomiaru i oceny ryzyka portfela kredytowego w cyklach kwartalnych dla Zarządu i Rady Nadzorczej. Przedkładane raporty obejmują m.in. strukturę podmiotową i produktową portfela kredytowego, analizę należności zagrożonych, wysokość utworzonych rezerw i odpisów aktualizacyjnych, analizę ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, analizę ekspozycji detalicznych, indywidualnie istotne ekspozycje kredytowe, poziom i wykorzystanie obowiązujących limitów ostrożnościowych.

W Banku przeprowadza się testy warunków skrajnych, których celem jest analiza wpływu znacznego wzrostu ryzyka kredytowego na sytuację Banku. Na podstawie testów warunków skrajnych opracowuje się plany awaryjne w zakresie działalności kredytowej

Ryzyko stopy procentowej.

Celem strategicznym Banku w odniesieniu do ryzyka stopy procentowej jest minimalizacja negatywnych zmian w zakresie wyniku finansowego, na skutek niekorzystnych zmian rynkowych stóp

procentowych. Ponadto celem jest zidentyfikowanie podstawowych zagrożeń związanych z tym ryzykiem, z jednoczesnym zastosowaniem odpowiednich metod zarządzania mających na celu eliminację zagrożeń nierównomiernej reakcji różnych pozycji aktywów i pasywów na zmiany stóp procentowych, a przez to na zmiany przychodów i kosztów odsetkowych.

W ramach ryzyka stopy procentowej Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:

- **Ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania** (niedopasowanie terminów zapadalności /wymagalności) jest rezultatem różnic w czasie pomiędzy wystąpieniem zmian stóp procentowych aktywów i pasywów a także zobowiązań pozabilansowych. Wynika to z posiadania przez Bank składników bilansowych o różnych okresach przeszacowania stop procentowych. Ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania występuje np. wtedy, gdy długoterminowe kredyty o stałym oprocentowaniu finansuje się depozytami o krótkich terminach przeszacowania.
- **Ryzyko bazowe** – wynika z niedoskonałego powiązania stawek bazowych (stawki rynkowe i bazowe NBP), w oparciu o które wyznaczane jest oprocentowanie produktów/instrumentów generujących przychody/koszty odsetkowe, które to instrumenty mają jednocześnie te same okresy przeszacowania.
- **Ryzyko opcji klienta** – powstaje wówczas, gdy klient ma prawo zmiany wielkości i harmonogramu przepływów gotówkowych aktywów, pasywów lub pozycji pozabilansowych. Ryzyko to generują np. kredyty o stałym oprocentowaniu w przypadku wcześniejszej spłaty lub wydłużenia terminu spłaty. W przypadku pasywów, podstawową opcją daną klientowi jest prawo do wycofania depozytu o stałej stopie procentowej przed terminem.
- **Ryzyko krzywej dochodowości** – polega na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczących tego samego indeksu lub rynku. Zmiany w krzywej dochodowości mogą nasilać stopień narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej poprzez wzmocnienie efektu niedopasowania terminów przeszacowania.

Strategia Banku w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej oparta jest m.in. na zasadach:

- do pomiaru ryzyka Bank stosuje metodę luki stopy procentowej,
- do oceny ryzyka Bank dodatkowo może wykorzystywać inne metody np. badanie symulacyjne wpływu zmian stóp procentowych na przychody odsetkowe,
- zarządzanie ryzykiem stopy procentowej skupia się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym oraz kontroli ryzyka opcji klienta.

Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów.

Pomiar ryzyka odbywa się w okresach miesięcznych i jest prezentowany na posiedzeniach Zarządu Banku i Rady Nadzorczej (kwartalnie).

Bank w okresach miesięcznych przeprowadza testy warunków skrajnych, polegające na wyliczeniu zmiany dochodu odsetkowego przy założeniu zmian stóp referencyjnych o 2 punkty procentowe.

Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako możliwość poniesienia strat powstałych w wyniku niewłaściwych lub wadliwie przebiegających procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów, strat wynikających z przyczyn zewnętrznych.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest ograniczanie możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka procesu zarządzania tym ryzykiem, a także poprzez wdrożenie skutecznego systemu monitorowania i kontroli wewnętrznej.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar, monitorowanie, raportowanie oraz redukcję tego ryzyka i jest realizowany w sposób ciągły. W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym uczestniczą:

- Rada Nadzorcza – sprawuje nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku.
- Zarząd Banku – przyjmuje strategię i polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym, zapewnia zasoby niezbędne do wdrażania i funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem, a także dokonuje oceny poziomu ryzyka operacyjnego.
- Stanowisko analiz i zarządzania ryzykami – gromadzi informacje o zdarzeniach ryzyka operacyjnego otrzymanych od pracowników, przygotowuje materiały informacyjne na temat ryzyka operacyjnego.
- Stanowisko audytu wewnętrznego - ma za zadanie kontrolę i ocenę sprawności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku.
- Pracownicy Banku – uczestniczą w procesie ewidencjonowania danych dotyczących zdarzeń operacyjnych.

System raportowania poziomu ryzyka operacyjnego obejmuje informację miesięczną dla Zarządu i kwartalną dla Rady Nadzorczej Banku.

Ryzyko braku zgodności

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności jest stałe dążenie do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, poprzez stałe aktualizowanie/dostosowywanie procedur bankowych, wsparcie informatyczne, szkolenia i kontrolę ich przestrzegania. Bank w 2018r. nie poniósł strat z tytułu zdarzeń ryzyka braku zgodności. Nie odnotowano takich incydentów w Rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego.

III. Informacje wynikające z Rekomendacji P KNF.

Głównym celem w zakresie zarządzania płynnością jest pełne zabezpieczenie płynności Banku, minimalizacja ryzyka utraty płynności w przyszłości oraz optymalne zarządzania nadwyżkami środków finansowych. Celem zarządzania ryzykiem płynności jest takie kształtowanie struktury aktywów, pasywów oraz pozycji pozabilansowych Banku, aby zapewnić stałą zdolność do regulowania zobowiązań, uwzględniającą charakter prowadzonej działalności oraz potrzeby mogące się pojawić w wyniku zmian na rynku pieniężnym lub zachowań klientów.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności finansowej uczestniczą:

- **Rada Nadzorcza** - nadzoruje realizację polityki zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w tym polityki zarządzania ryzykiem płynności finansowej, zatwierdza: Strategię rozwoju Banku, w tym zasady stabilnego i ostrożnego zarządzania Bankiem, Strategię zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, w tym strategię zarządzania ryzykiem płynności finansowej, Roczny plan ekonomiczno – finansowy. Sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem płynności w oparciu o syntetyczną analizę prezentowaną okresowo przez Zarząd.
- **Komitet audytu** - dokonuje oceny procesu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania.
- **Zarząd** odpowiada za stworzenie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem płynności (opracowanie i wdrożenie strategii, polityk, planów i procedur). Odpowiada za ustanowienie procesu zarządzania ryzykiem płynności w sposób zapewniający utrzymanie płynności

bieżącej, krótkoterminowej oraz długoterminowej w warunkach normalnych jak i w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych.

- **Komórka monitorująca** – odpowiada za opracowanie i weryfikację zasad zarządzania ryzykiem płynności, pomiar i monitorowanie poziomu ryzyka płynności oraz raportowanie w zakresie poziomu ryzyka płynności dla Zarządu i Rady Nadzorczej.
- **Komórka audytu wewnętrznego** – ma za zadanie kontrolę przestrzegania przepisów prawa oraz obowiązujących w Banku regulacji wewnętrznych związanych z zarządzaniem płynnością oraz ocenę funkcjonującego w Banku systemu informacji zarządczej obejmującego zagadnienia dotyczące płynności. Komórka dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania.

Pozostałe jednostki organizacyjne są zobowiązane do przygotowywania i dostarczania informacji niezbędnych do sprawnego i efektywnego zarządzania płynnością Banku, a także do wykonywania zadań związanych z realizacją planów i procedur awaryjnych.

Zarządzanie ryzykiem płynności obejmuje wszystkie etapy procesu (identyfikacja, ocena, pomiar, monitorowanie, raportowanie, kontrole) który regulują wewnętrzne procedury w Banku.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem płynności Bank prowadzi monitoring i pomiar płynności finansowej zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, to jest poprzez:

- codzienną analizę wpływów i wypływów środków z rachunku bieżącego Banku w Banku Zrzeszającym, umożliwiającą efektywne wykorzystanie dostępnych środków,
- codzienne monitorowanie poziomu aktywów płynnych oraz stopnia wykorzystania obowiązujących w tym zakresie limitów,
- codzienne wyznaczanie i monitorowanie miar płynności
- codzienna kontrola przestrzegania limitów stanu gotówki w kasach Banku w ramach potrzeb, dokonując zasileń, bądź odprowadzeń nadmiaru gotówki,
- wyznaczanie osadu na wkładach deponowanych przez klientów (miesięcznie),
- analizę wskaźników stabilności bazy depozytowej (miesięcznie),
- analizę luki płynności w wybranych terminach zapadalności/wymagalności (miesięcznie).

Urealnione zestawienie płynności wg stanu na 31.12.2018 t. w tys. zł

Lp	Wyszczególnienie	SUMA	<= 1 m-ca	> 1 m-ca < = 3 m-cy	> 3 m-cy < = 6 m-cy	> 6 m-cy < = 1 rok	> 1 rok < = 3 lata	> 3 lat < = 5 lat	> 5 lat < = 10 lat	> 10 lat < = 20 lat	> 20 lat
1	AKTYWA BILANSOWE	96.668	55.301	1.957	3.373	3.448	12.360	4.164	11.366	2.820	4.878
2	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE OTRZYMANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	PASYWA BILANSOWE	96.668	18.589	3.081	1.423	1.215	126	0	0	0	72.235
4	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE UDZIELONE	3.721	3.249	0	160	10	132	158	12	0	0
1.	Luka		48.795	-1.124	1.790	2.223	12.102	4.007	11.355	2.820	-67.356
2.	Luka skumulowana		30.462	29.339	31.129	33.352	45.454	49.461	60.816	63.636	-3.721

Bank dokonuje obliczeń nadzorczych wskaźników wynikających z Rozporządzenia CRR :

- wskaźnika płynności krótkoterminowej - LCR, który wyniósł 889% i nie przekroczył przyjętego limitu wewnętrznego 150%.
- wskaźnika stabilnego finansowania – NSFR. Wskaźnik podlega cyklicznemu monitorowaniu, które ma na celu zobrazować przygotowanie Banku do spełnienia wymogów dotyczących płynności wg. Pakietu CRD/ CRR.

Analizie i kontroli podlegają również wskaźniki wynikające z Uchwały 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalania wiążących banki norm płynności jeżeli suma bilansowa nie przekracza 200 mln. zł. (tabela poniżej). Wskaźniki miar płynności kształtują się powyżej poziomów minimalnych.

Kalkulacja nadzorczych miar płynności wg stanu na 31.12.2018 r.

Aktywa*		w tys. zł
A1	Podstawowa rezerwa płynności	44.036
A2	Uzupełniająca rezerwa płynności	11.702
A3	Pozostałe transakcje zawierane na rynku hurtowym	819
A4	Aktywa o ograniczonej płynności	37.170
A5	Aktywa niepłynne	2.540
A6	Aktywa ogółem	96.266
B1	Fundusze własne pomniejszone z tyt. ryzyk	8.525
Miary płynności		Wartość minimalna
M1	Współczynnik udziału podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem (A1+A2/A6)	0,2
M2	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (B1/A5)	1
		Wartość
		0,58
		3,36

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty od sektora niefinansowego oraz od podmiotów sektora rządowego i samorządowego. W swoich działaniach Bank zakłada wzrost bazy depozytowej współmierny do wzrostu funduszy własnych i portfela kredytowego.

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- utrata reputacji na skutek niekorzystnych informacji pojawiających się w mediach,
- niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów wymagalności pasywów, Bank jest obciążony ryzykiem płynności wynikającym z finansowania kredytów długoterminowych depozytami krótkoterminowymi i średnioterminowym,
- ryzyko braku wystarczającej ilości aktywów płynnych, lub brak możliwości zbycia tych aktywów,
- ryzyko dużych koncentracji zobowiązań i należności,
- przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów,
- istnienie nadpłynności, co może mieć negatywne przełożenie na wynik finansowy Banku.

W okresach miesięcznych Bank przeprowadza testy warunków skrajnych, z których wynika, iż minimalne wartości wskaźników płynności utrzymują się powyżej przyjętych limitów. Bank posiada plany awaryjne utrzymania płynności, które opracowane zostały na wypadek gdyby rozwiązania normalnie stosowane w bieżącym zarządzaniu płynnością okazały się bezskuteczne. Tryb obiegu informacji uwzględnia organy kierownicze oraz nadzorcze Banku. Zarząd otrzymuje informacje miesięcznie, Rada Nadzorcza kwartalnie.

Bank wykorzystuje testy warunków skrajnych w procesie bieżącego zarządzania ryzykiem płynności i finansowania, a także na etapie weryfikacji procedur i założeń podczas wyznaczaniu poziomu

limitów i konstruowaniu oraz aktualizacji planów awaryjnych, jak również w procesie szacowania kapitału wewnętrznego.

IV. Opis systemu kontroli wewnętrznej.

Bank posiada system kontroli wewnętrznej dostosowany do swojej struktury organizacyjnej, poziomu ryzyka, skali i złożoności działania.

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest wspomaganie procesów decyzyjnych przyczyniających się do zapewnienia:

- skuteczności i efektywności działania Banku;
- wiarygodności sprawozdawczości finansowej, nadzorczej oraz informacji zarządczej;
- przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w banku;
- zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi, standardami rynkowymi oraz zaleceniami wydanymi przez upoważnione zewnętrzne instytucje kontrolne.
- bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego i informacji.

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech niezależnych poziomach:

- Poziom I – zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku,
- Poziom II – zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem, o którym powyżej oraz działalność komórki do spraw zgodności.
- Poziom III - działalność komórki audytu wewnętrznego.

Na wszystkich trzech poziomach zarządzania (trzech liniach obrony), w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują ich przestrzeganie (w ramach testowania pionowego i poziomego).

W celu sformalizowania systemu kontroli wewnętrznej i zapewnienia prawidłowego i skutecznego jej funkcjonowania, Bank wprowadził „Regulamin kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Brzesku” zwany dalej Regulaminem, który określa cel, zakres i zasady funkcjonowania kontroli wewnętrznej, w tym odpowiedzialność organów Banku, rolę jednostek organizacyjnych na poszczególnych liniach obrony, zakres zadań zapewniający funkcjonowanie matrycy funkcji kontroli, zasady monitorowania, raportowania i oceny skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach realizowanych w Banku. W ramach matrycy funkcji kontroli zdefiniowane są procesy istotne, zadania i czynności oraz opisane mechanizmy kontrolne.

Za zorganizowanie oraz prawidłowe funkcjonowanie skutecznego systemu kontroli wewnętrznej odpowiada Zarząd Banku.

Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór na systemem kontroli wewnętrznej oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność. Bezpośredni nadzór nad systemem kontroli wewnętrznej w tym nad audytem wewnętrznym sprawuje Prezes Zarządu.

V. Zakres stosowania – art. 436. Rozporządzenia 575/2013.

Nie dotyczy - Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowych i regulacji ostrożnościowych.

VI. Fundusze własne – art. 437

W Banku alokacja funduszy własnych na poszczególne ryzyka odbywa się zgodnie z zasadami Dyrektywy 2013/36 UE oraz wewnętrznymi przepisami Banku. Fundusze własne dla potrzeb

wyliczania adekwatności kapitałowej wyliczane są w oparciu o postanowienia Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012, oraz zgodnie z wymogami zawartymi w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

Kapitał Tier I to kapitał podstawowy Tier I obejmujący fundusz udziałowy, zaliczany do funduszy własnych na zasadzie „praw nabytych” zgodnie z Rozporządzenie 575/2013 UE, fundusz rezerwowy, skumulowane inne całkowite dochody. Ponieważ Bank w 2018r. nie dokonał zmian w statucie zobowiązany jest amortyzować fundusz udziałowy wyemitowany przed 31.12.2011r. w wysokości 60%, natomiast udziały wyemitowane w późniejszym okresie nie podlegają ewidencjonowaniu w rachunku funduszu własnych. Kapitał Tier II w Banku nie występuje.

Poniższe zestawienie przedstawia poziom poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2018 roku.

Nazwa	Kwota tys. zł
Fundusze własne, w tym:	8.525
Kapitał podstawowy Tier I (CET1)	8.525
Kapitał dodatkowy Tier I (ATI)	0
Kapitał Tier II	0
Uznany kapitał	8.525
Współczynnik kapitału podstawowego CET1	19,29%
Współczynnik kapitału TIER I	19,29%
Łączny współczynnik kapitałowy TCR	19,29%

Reasumując na 31 grudnia 2018 roku fundusze własne Banku składającego się z kapitału podstawowego wyniosły 8 525 tys. zł.

VII. Wymogi kapitałowe – art. 438.

Celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa i posiadanie odpowiedniego poziomu funduszy własnych (uznanego kapitału) zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności. Bank w procesie oceny adekwatności kapitałowej szacuje kapitał wewnętrzny, czyli niezbędny do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku uwzględniający przewidziany poziom ryzyka.

W zakresie wyliczania wymogów minimalnych, określonych w Rozporządzeniu 575/2013 UE Bank stosuje metody:

- Metodę standardową do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, z zastrzeżeniem, że przy ustalaniu wag ryzyka ekspozycji kredytowych Bank nie stosuje ocen wiarygodności kredytowej opracowanych przez zewnętrzne instytucje ratingowe, oraz przy obliczaniu kwot ekspozycji ważonych ryzykiem Bank nie uwzględnia technik redukcji ryzyka kredytowego określonych w Rozporządzeniu.
- Metodę wskaźnika bazowego do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego, zgodnie z wytycznymi zawartymi w art. 315-316 Rozporządzenia CRR.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego wyniósł 3044 tys. zł natomiast z tytułu ryzyka operacyjnego 491 tys. zł. W ciągu 2018 roku w Banku nie wystąpiła konieczność tworzenia innych dodatkowych wymogów kapitałowych. Metody wyliczania wymogów kapitałowych minimalnych i dodatkowych określa Instrukcja oceny adekwatności kapitałowej w Banku spółdzielczym w Brzesku oraz Instrukcja wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka w Banku Spółdzielczym w Brzesku.

Wymogi kapitałowe na poszczególne rodzaje ryzyka wg stanu na 31.12.2018r.

L.p.	Wyszczególnienie	Kwota w tys. zł
1.	ryzyko kredytowe	3.044
2.	ryzyko rynkowe	0
3.	ryzyko operacyjne	491
Łączny wymóg kapitałowy		3.535

Poniższa tabela przedstawia kwoty ekspozycji w podziale na poszczególne klasy ekspozycji jak również kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem.

Wyszczególnienie	Całkowita kwota ekspozycji*	8% ekspozycji ważonej ryzykiem
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0	0
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	708	57
Ekspozycje wobec instytucji	5 817	465
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	3 468	277
Ekspozycje detaliczne	4 805	384
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	19 660	1 573
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	808	65
Ekspozycje kapitałowe	1 480	118
Inne ekspozycje	1 308	105
RAZEM	38 054	3 044

Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego wg wag ryzyka na 31.12.2018 r

Waga ryzyka	Pierwotna wartość ekspozycji	Ekspozycje ważona ryzykiem	8% ekspozycji ważonej ryzykiem
0%	27 584	0	0
20%	33 086	6 517	521
35%	0	0	0
50%	15	8	1
75%	7 461	4 805	384
100%	33 193	25 924	2 074
150%	176	248	20
250%	221	552	44
RAZEM	101 736	38 054	3 044

Reasumując na 31 grudnia 2018 roku Bank spełniał wszystkie wymogi w zakresie adekwatności kapitałowej. Kapitał wewnętrzny na zabezpieczenie ryzyka wyniósł 3 535tys. zł, w tym regulacyjny

wymóg kapitałowy 3 535 tys. zł oraz dodatkowy wymóg kapitałowy 0 tys. zł. Bank przy posiadanych fundusz własnych w wysokości 8 525 tys. zł osiągnął łączny współczynnik kapitałowy (TCR) 19,29% przy zatwierdzonym apetycie min. 15%. Przy obecnym poziomie funduszy własnych Bank posiada możliwości rozwoju skali działalności i tym samym wzrostu poziomu ryzyka. Wartość całkowitego współczynnika kapitałowego świadczy o stabilnej pozycji Banku pod względem ponoszonego ryzyka w relacji do posiadanych funduszy własnych, jednakże wzrost ryzyka z tytułu wzrostu skali działania w okresie realizacji „Strategii Banku Spółdzielczego w Brzesku na lata 2019-2023” wymagać będzie również wzrostu bazy kapitałowej. Polityka kapitałowa uwzględnia systematyczny wzrost bazy kapitałowej poprzez przeznaczanie min. 60% zysku na fundusz zasobowy.

VIII. Ekspozycje na ryzyko kontrahenta – art. 439.

Nie dotyczy – bank nie identyfikuje portfela handlowego.

IX. Bufory kapitałowe – art 440.

Nie dotyczy – bank nie wylicza bufora antycyklicznego.

X. Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego – art. 441.

Nie dotyczy – Bank nie jest bankiem istotnym systemowo.

XI. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442.

Według stanu na dzień sprawozdawczy Bank stosował definicję należności przeterminowanych, zagrożonych oraz metody ustalania korekt wartości, rezerw oraz odpisów aktualizujących w oparciu o zapisy Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Ekspozycje kredytowe zakwalifikowane do należności zagrożonych to: należności poniżej standardu, wątpliwe i stracone.

Klasyfikacja ekspozycji kredytowych według kryterium terminowości do poszczególnych kategorii ryzyka odbywa się w sposób automatyczny z wykorzystaniem systemu ewidencyjno-księgowego.

Bank tworzy rezerwy celowe w odniesieniu do ekspozycji kredytowych, zaliczając je odpowiednio do:

- 1) kategorii „normalnych”, w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- 2) kategorii „pod obserwacją”,
- 3) ekspozycji „zagrożonych”, w tym do kategorii: „poniżej standardu”, „wątpliwych”, „straconych”.

Bank tworzy odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi w wysokości nie niższej niż wskaźnik rezerw dla danej ekspozycji. Rezerwy celowe tworzy się na należności lub zobowiązania bilansowe, z wyłączeniem odsetek, w tym skapitalizowanych. Odpisy aktualizacyjne tworzy się na odsetki, w tym na odsetki skapitalizowane.

Ustala się następujące wielkości tworzonych rezerw na ekspozycje kredytowe:

- w zakresie ekspozycji kredytowych, wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii „normalne” tworzy się w wysokości, co najmniej wymagalnego poziomu rezerw, stanowiącego - 1,5% ich podstawy;
- w zakresie ekspozycji kredytowych zakwalifikowanych do kategorii „pod obserwacją” tworzy się rezerwę na podstawie indywidualnej oceny ryzyka, obciążającego daną ekspozycję jednak w wysokości, co najmniej - 1,5% ich podstawy;
- w zakresie ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do „grupy zagrożonych”, tworzy się

rezerwę na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążonego daną ekspozycją, jednak w wysokości, co najmniej:

- 1) 20% ich kwoty zaklasyfikowanej do kategorii „poniżej standardu”,
- 2) 50% ich kwoty zaklasyfikowanej do kategorii „wątpliwych”,
- 3) 100% ich kwoty zaklasyfikowanej do kategorii „straconych”.

Podstawę tworzenia rezerw celowych, stanowi wartość bilansowa ekspozycji kredytowych bez uwzględnienia utworzonych rezerw celowych, ale z uwzględnieniem przewidywanej, w związku z restrukturyzacją zadłużenia, kwotę umorzenia części ekspozycji. Podstawę tworzenia odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi stanowią naliczone odsetki. Dopuszcza się tworzenie rezerw na inne aktywa i zobowiązania pozabilansowe, które mogą być zagrożeniem dla bezpieczeństwa depozytów gromadzonych w Banku. Decyzję w tym zakresie podejmuje Zarząd Banku na wniosek Pracownika Kredytowego.

Obowiązek tworzenia rezerw dla ekspozycji kredytowych oraz odpisów aktualizacyjnych należności związane z tymi ekspozycjami, stanowiących udzielone zobowiązania pozabilansowe, nie dotyczą zobowiązań, które zgodnie z umową kredytową:

- gwarantują Bankowi swobodę w podjęciu decyzji o uruchomieniu środków w ramach zobowiązania lub
- uzależniają uruchomienie środków w ramach zobowiązania od terminowej obsługi już wykorzystanej części i niebudzącej obaw sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, gdy wymagane jest stosowanie tego kryterium lub
- uzależniają uruchomienie środków w ramach zobowiązania do złożenia zabezpieczeń, umożliwiających pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych o kwotę odpowiadającą uruchomianym środkom lub klasyfikowanie ekspozycji kredytowej do kategorii “normalne”.

Rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące tworzy się w ciężar kosztów.

Zmiana stanu rezerw celowych i odpisów aktualizujących na należności bilansowe w okresie 01.01.2018-31.12.2018r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Bilans otwarcia	Utworzone rezerwy	Wykorzystane	Rozwiązane rezerwy	Bilans zamknięcia
Na należności normalne i pod obserwacją	61	60	0	42	79
Na należności poniżej standardu	24	8	0	28	4
Na należności poniżej wątpliwe	160	37	0	176	21
Na należności poniżej stracone	1.021	846	517	107	1.243
Razem	1.266	951	517	353	1.347

Całkowita wartość ekspozycji netto dla każdej klasy ekspozycji wg stanu na 31.12.2018 r. (w tys. zł).

Wyszczególnienie	Całkowita kwota ekspozycji*	Średnia wartość ekspozycji w 2018r.
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	25 619	23 425
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	4 041	3 915
Ekspozycje wobec instytucji	29 876	26 383
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	4 818	5 282
Ekspozycje detaliczne	7 401	8 201
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	24 301	25 632
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	725	1 186
Ekspozycje kapitałowe	1 480	1 300
Inne ekspozycje	2 126	2 297

RAZEM	100 387	97 621
--------------	----------------	---------------

*całkowita ekspozycji netto po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw.

Działalność kredytowa Banku obciążona jest największym ryzykiem. Związane jest to zarówno z ryzykiem działalności gospodarczej, wynikającym z trudnością przewidywania zjawisk gospodarczych ze względu na ich dużą zmienność, jak i zmiany wartości rynkowej przyjmowanych zabezpieczeń i ich różnej płynności.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku rezerwy celowe na należności oraz odpisy aktualizujące należności wyniosły 1 347 tys. zł, wartość bilansowa brutto ekspozycji kredytowych zagrożonych wyniosła 3 557 tys. zł.

XII. Aktywa wolne od obciążeń – art. 443.

Składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania).

Według stanu na 31.12.2018r wszystkie aktywa Banku były wolne od obciążeń.

XIII. Korzystanie z ECAI – art. 444.

Nie dotyczy – Bank nie korzysta z ratingów.

XIV. Ekspozycje na ryzyko rynkowe – art. 445.

Nie dotyczy – Bank nie posiada portfela handlowego, nie prowadzi działalności walutowej.

XV. Ekspozycje na ryzyko operacyjne – art. 446

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego obliczane są przez Bank metodą wskaźnika bazowego i wyniosły na 31 grudnia 2018 roku 491 tys. zł. W 2018 roku w rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego zanotowano 88 zdarzeń na łączną kwotę strat brutto 2,9 tys. zł. Poniższa tabela przedstawia podział strat brutto na klasy zdarzeń.

Wyszczególnienie		Razem straty brutto
1.	Oszustwo wewnętrzne	0,0
2.	Oszustwo zewnętrzne	0,0
3.	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwa w miejscu pracy	0,0
4.	Klienci, produkty i praktyka biznesowa	0,0
5.	Uszkodzenia aktywów	0,5
6.	Zakłócenia działalności i błędy systemów	2,0
7.	Dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami	0,4
Razem		2,9

Suma strat z tytułu ryzyka operacyjnego stanowiła 0,6% wymogu kapitałowego. Bank realizuje proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, w ramach którego identyfikuje zdarzenia ryzyka operacyjnego i dokonuje ewidencjonowania i analizy przyczyn występowania zdarzeń związanych z ryzykiem operacyjnym. W przypadku konieczności podejmowane są działania ograniczające ryzyko obejmujące zmianę procesów wewnętrznych Banku, sposobu dokonywania kontroli wewnętrznej, a także organizacja odpowiednich szkoleń dla pracowników.

XVI. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447.

Bank w swojej działalności nie wyróżnia portfela handlowego. Wszystkie aktywa finansowe kwalifikuje do portfela bankowego. Bank posiada aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności:

- bony pieniężne NBP – 17 198 tys. zł
- obligacje skarbu Państwa – 8 017 tys. zł

Ponadto Bank posiada 300 690 sztuk akcji Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. o łącznej wartości bilansowej 580 tys. zł., w całości zaklasyfikowane do portfela bankowego. Bank posiada 900 000 sztuk akcji Polskiego Banku Apeksowego SA o łącznej wartości nominalnej 900 000 zł. W związku z nie zrealizowaniem zadania dla którego powołana została spółka PBA SA (brak pozytywnej decyzji KNF na działalność operacyjną Banku Apeksowego) – spółka zgodnie z uchwałą Zgromadzenia Wspólników zostanie zlikwidowana. Ponadto Bank posiada udziały w Partnet Sp zoo o wartości 39 tys. zł.

Bank nie posiada ekspozycji z tytułu instrumentów będących przedmiotem obrotu giełdowego. W Banku nie występują zrealizowane zyski lub straty z tytułu sprzedaży i likwidacji w danym okresie oraz nie występują niezrealizowane zyski lub straty z aktualizacji wyceny oraz wszelkie takie kwoty ujęte w funduszach własnych podstawowych lub dodatkowych.

XVII. Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448.

Przez pojęcie ryzyka stopy procentowej rozumieć należy niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian zewnętrznych (rynkowych) stóp procentowych na wyniki finansowe oraz w konsekwencji na kształtowanie się poziomu funduszy własnych Banku. W ramach ryzyka stopy procentowej Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:

- Ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania (niedopasowanie terminów zapadalności /wymagalności) jest rezultatem różnic w czasie pomiędzy wystąpieniem zmian stóp procentowych aktywów i pasywów a także zobowiązań pozabilansowych. Wynika to z posiadania przez Bank składników bilansowych o różnych okresach przeszacowania stop procentowych. Ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania występuje np. wtedy, gdy długoterminowe kredyty o stałym oprocentowaniu finansuje się depozytami o krótkich terminach przeszacowania.
- Ryzyko bazowe – wynika z niedoskonałego powiązania stawek bazowych w oparciu o które wyznaczane jest oprocentowanie produktów/instrumentów generujących przychody/koszty odsetkowe, które to instrumenty mają jednocześnie te same okresy przeszacowania.
- Ryzyko opcji klienta – powstaje wówczas, gdy klient ma prawo zmiany wielkości i harmonogramu przepływów gotówkowych aktywów, pasywów lub pozycji pozabilansowych. Ryzyko to generują np. kredyty o stałym oprocentowaniu w przypadku wcześniejszej spłaty lub wydłużenia terminu spłaty. W przypadku pasywów, podstawową opcją daną klientowi jest prawo do wycofania depozytu o stałej stopie procentowej przed terminem.
- Ryzyko krzywej dochodowości – polega na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszonymi się do różnych terminów, a dotyczących tego samego indeksu lub rynku. Zmiany w krzywej dochodowości mogą nasilać stopień narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej poprzez wzmocnienie efektu niedopasowania terminów przeszacowania.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej prowadzone jest w ramach obowiązującej Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, Polityki zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, w tym ryzykiem stopy procentowej oraz Instrukcją zarządzania ryzykiem stopy procentowej,

która określa zasady postępowania w przypadku stwierdzenia przekroczenia limitów, obejmujące m.in. zasady informowania organów Banku o niedotrzymaniu wartości granicznych oraz wskazujące komórki odpowiedzialne za podjęcie działań ograniczających narażenie na ryzyko do akceptowalnych poziomów.

Bank do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej stosuje:

- metodę luki (jako podstawowe narzędzie analityczne),
- metodę symulacji zmian wyniku odsetkowego,
- analizę podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej.
- Metodą szacowania zmian wartości ekonomicznej Banku.

Z punktu widzenia udziału w wyniku odsetkowym i funduszach własnych Banku, za najistotniejsze w działalności Banku należy uznać ryzyko terminów przeszacowania i ryzyko bazowe.

Łączne niedopasowanie pomiędzy aktywami i pasywami oprocentowanymi na dzień 31.12.2018r. wynosi 8 617 tys. zł. (wskaźnik luki 0,09), co oznacza, że występuje ogółem luka dodatnia, przeszacowaniu w okresie do 12 miesięcy może ulec 100% aktywów oraz 100% pasywów.

Do pomiaru przeszacowania zakłada się skalę szokowej zmiany stóp procentowych o 1 punkty procentowe. Na dzień 31.12.2018 r. zmiana wyniku odsetkowego w skali roku wyniosła 477 tys. zł tj. 5,6% funduszy własnych. Bank dokonuje analizy ryzyka bazowego poprzez zestawienie skumulowanych luk niedopasowania według stawek bazowych. Zakłada się szokowe niedopasowanie zmiany stawek bazowych. Wyznaczona została zmiana wyniku odsetkowego dla każdej stawki bazowej. Zmiana wyniku odsetkowego w następstwie zmiany stóp bazowych wyniosła 181 tys. zł. co w relacji do funduszy własnych daje wskaźnik 2,1%. W następstwie czego Bank nie wyznacza dodatkowego wymogu kapitałowego z tego tytułu gdyż nie przekroczył dopuszczalnego limitu.

Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez system limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów Banku. Wszystkie limity związane z ryzykiem stopy procentowej monitorowane są przez wyznaczone stanowisko. Każdorazowe przekroczenie limitu skutkuje opracowaniem informacji w tym zakresie dla Zarządu Banku. Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej i jego wyniki wraz ze stosownym opisem w formie analizy przekazywane są Zarządowi w okresach miesięcznych a Radzie Nadzorczej Banku w okresach kwartalnych.

XVIII. Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449.

Nie dotyczy – Bank nie posiada ekspozycji na pozycje sekurytyzacyjne.

XIX. Polityka w zakresie wynagrodzeń –art 550

W Banku funkcjonuje Polityka wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na ryzyko Banku zatwierdzona uchwałą Rady Nadzorczej. Polityka określa: stałe składniki wynagrodzeń; zmienne składniki wynagrodzeń oraz określa zasady przyznawania i wypłacania zmiennych składników wynagrodzeń osobom istotnie wpływającym na profil ryzyka w Banku. Wynagrodzenie osób objętych Polityką składa się z wynagrodzenia stałego, które wypłacane jest

w okresach miesięcznych oraz wynagrodzenia zmiennego – premii, nagród z podziału nadwyżki bilansowej. Zasady ustalania wynagrodzeń osób objętych powyższą regulacją zostały wprowadzone z uwzględnieniem zasad proporcjonalności i mają na celu wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem oraz optymalnej i zarazem bezpiecznej realizacji strategii działania Banku.

Do stanowisk istotnych zalicza się wyłącznie członków Zarządu Banku. Kluczowe decyzje w Banku podejmuje Zarząd w formie kolegialnej. Decyzje w zakresie inwestycji kapitałowych i decyzje kredytowe powyżej 20 tys. zł podejmowane są przez Zarząd; Zarząd BS decyduje o profilu

podejmowanego ryzyka, a także o jakości zarządzania zarówno w pionie handlowym oraz finansowo księgowym.

Zasady wypłacania zmiennych składników wynagrodzeń

- Wypłata zmiennych składników wynagrodzenia Członkom Zarządu uzależniona jest od pozytywnej oceny przez Radę Nadzorczą realizacji Strategii działania, sposobu i jakości zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyk oraz stopnia realizacji planu ekonomiczno-finansowego Banku.
- Przyznanie członkom Zarządu BS premii, jako zmiennego składnika wynagrodzenia, będzie możliwe w przypadku relacji zysku brutto do całkowitego kapitału Banku na min. poziomie 8% w ocenianym roku oraz w dwóch latach poprzednich.
- W zależności od wyników indywidualnej oceny efektów pracy członka Zarządu premia - zmienny składnik wynagrodzenia, może być przyznana do wypłaty w pełnej wysokości, w części, bądź też osoba zajmująca stanowisko istotne może jej zostać pozbawiona w całości.
- Wynagrodzenie zmienne - premia nie przysługuje i nie może zostać przyznana, w przypadku wystąpienia sytuacji o której mowa w art. 142 ust. 1 Prawa bankowego.

Polityka podlega zatwierdzeniu i weryfikacji co najmniej raz w roku, zgodnie z Instrukcją sporządzania informacji zarządczej przez Radę Nadzorczą Banku.

Weryfikacja o której mowa wyżej obejmuje min.:

- Zgodność z przepisami zewnętrznymi i wewnętrznymi Banku,
- Weryfikację stanowisk istotnych,
- Przyjęte zasady przyznawania i wypłaty stałych i zmiennych składników wynagradzania

Polityka oraz jej realizacja podlega ocenie przez Radę Nadzorczą na podstawie przeprowadzonej weryfikacji. Ocena jest przekazywana Zebraniu Przedstawicieli w ramach Sprawozdania Rady Nadzorczej.

XX. Dźwignia finansowa – art. 551.

Wskaźnik dźwigni oblicza się jako iloraz kapitału Tier I Banku i miary ekspozycji całkowitej Banku i wyraża się jako wartość procentową, gdzie miara ekspozycji całkowitej oznacza sumę wartości ekspozycji z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału Tier I. Na 31 grudnia 2018 r. wskaźnik dźwigni wyniósł 8,69%.

XXI. Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – art. 452

Nie dotyczy – Bank nie stosuje metod IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego

XXII. Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – art. 453

Bank Spółdzielczy w Brzesku nie stosuje kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych. Ogólne zasady dotyczące zabezpieczeń określone zostały w obowiązującej w Banku Polityce kredytowej stanowiącej element Polityki zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Brzesku” oraz „Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Brzesko”. Szczegółowe warunki dotyczące zasad ustalania form zabezpieczeń, ustalania ich wartości, ewidencjonowania, pełnego katalogu prawnych form zabezpieczeń, wymogów dokumentacyjnych i zasad postępowania określa „Instrukcja prawnych form zabezpieczeń w Banku Spółdzielczym w Brzesku” oraz „Instrukcja monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Brzesku”.

Pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych odbywa się zgodnie z obowiązującymi regulacjami oraz Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków.

Prawne zabezpieczenie wiarytelności Banku stanowi potencjalne źródło spłaty tej wiarytelności. Z tego względu wartość rynkowa przyjętych zabezpieczeń jest systematycznie aktualizowana przez pracowników Banku, w ramach prowadzonego monitoringu oraz adekwatna do poziomu ryzyka transakcji kredytowej.

Oceniając przedmiot zabezpieczenia uwzględnia się wartość zabezpieczenia możliwą do uzyskania podczas ewentualnego postępowania windykacyjnego, biorąc pod uwagę ograniczenia prawne, ekonomiczne oraz inne mogące wpływać na rzeczywistą możliwość zaspokojenia się Banku.

W sposób szczególny traktowane są ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie (zgodnie z wymogami Rekomendacji „S”), w przypadku których analizie poddawane jest dodatkowo ryzyko związane z wartością nieruchomości będącej zabezpieczeniem kredytu.

Stosowanym przez Bank wskaźnikiem do oceny adekwatności zabezpieczenia hipotecznego, jest wskaźnik LtV wyrażający stosunek wartości ekspozycji kredytowej do wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie. Bank bada poziom LtV przed podjęciem decyzji o udzieleniu kredytu oraz monitoruje jego poziom w całym okresie kredytowania. Bank dokonuje wyliczenia wartości bieżącego wskaźnika LtV przynajmniej raz w roku. Monitorowanie zmian wysokości wskaźnika LtV ma na celu umożliwienie szybkiego reagowania przez Bank na wzrost wartości wskaźnika LtV, a zwłaszcza przekroczenia maksymalnej wysokości określonej dla Banku.

Polityka Banku w zakresie ustalania wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie ekspozycji kredytowych ma charakter ostrożnościowy. Każdorazowo przed przyjęciem zabezpieczeń rzeczowych pracownicy Banku zobowiązani są do weryfikacji proponowanych zabezpieczeń i dokumentów.

W przypadku przyjmowania zabezpieczenia kredytu w formie poręczenia, zdolność kredytowa poręczyciela jest analizowana w/g tych samych zasad jak kredytobiorcy oraz podlega monitorowaniu w całym okresie kredytowania.

Bank najczęściej stosuje następujące formy zabezpieczeń:

- weksel in blanco,
- pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym,
- poręczenie wekslowe, poręczenie cywilne,
- przelew wiarytelności na zabezpieczenie,
- cesja praw z umów ubezpieczenia,
- zastaw rejestrowy,
- zastaw zwykły,
- hipoteka,
- hipoteka przymusowa,
- oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 Kodeksu postępowania cywilnego złożone w formie aktu notarialnego,
- przystąpienie do długu,
- przejęcie długu,
- ubezpieczenie kredytobiorcy,
- gwarancja BGK.

Przyjmuje się wyłącznie zabezpieczenia, których termin rozliczenia względem zabezpieczanej ekspozycji jest taki sam lub dłuższy niż termin tej ekspozycji.

Podstawowy podział zabezpieczeń dokonywany jest w oparciu o kryterium zakresu odpowiedzialności dłużnika:

- zabezpieczenia osobiste (nierzeczywiste), które charakteryzują się odpowiedzialnością osobistą osoby trzeciej, dającej zabezpieczenie, całym jej majątkiem do wysokości zadłużenia (np. poręczenie według prawa cywilnego, weksel in blanco, poręczenie wekslowe, przystąpienie do długu i przejęcie długu, ubezpieczenie),
- zabezpieczenia rzeczowe (rzeczywiste), które ograniczają odpowiedzialność osoby dającej zabezpieczenie do poszczególnych składników jej majątku, ale dają wierzycielowi pierwszeństwa zaspokojenia z obciążonej rzeczy przed wierzycielami osobistymi dłużnika (np. kaucja, zastaw rejestrowy i zwykły, przewłaszczenie, hipoteka).

XXIII. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego – art. 454.

Nie dotyczy – Bank nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego

XXIV. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego – art. 455.

Nie dotyczy – Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

Niniejsze opracowanie nie wyczerpuje zakresu informacji podlegających ujawnieniom. Informacje podlegające ujawnieniu, a nie zawarte w niniejszym opracowaniu zostały zawarte m. in w :

- Informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego Banku Spółdzielczego w Brzesku za okres 2018 roku
- Sprawozdaniu Zarządu z działalności Banku Spółdzielczego w Brzesku za okres 2018 roku,
- Sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego Banku Spółdzielczego w Brzesku na dzień 31 grudnia 2018r.

Ustalenia opisane w niniejszym opracowaniu są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

Opracował: Stanisława Bilińska –Chudoba.